СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 61. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 15. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 61. Jersey City, N. J., Thursday, March 15, 1928. THREE CENTS.

ОБВАЛЕННЄ ВЕЛИКОЇ ТАМИ В КАЛІФОРНІЇ КОШТУЄ ЖИТТЯ СОТКИ ЛЮДИЙ

274 ЛЮДИЙ ЗГИНУЛО, КОЛО 700 ПРОПАЛО.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 13. марта. — Кількасот людий згинуло наглою смертю в ночі, в долині ріки Санта Кляра, коли яких 12 біліонів ґальонів води, зібраних у збірнику міста Лос Анджелеса, рухнуло нагло долиною після того, як вода звалила таму Ст. Френсиз Дем, що здержувала сей збірник.

Ціла долина ріки знищена. Коло 700 людий пропало без вістки. Досі добуто 274 трупів. По всіх містах у долині ріки устроено міські трупарні, до котрих зносять добутих трупів.

Подія сталася коло 1. години ночи. Збірник займає 38 акрів простору. Весь вал води звалився на місто несподівано. Ніхто не міг дати другому навіть найменчого сиґналу. В одну мить ціла долина перемінилася в одну рвучу повінь, що несла на собі доми, стайні, худобу, людий і всяке рухоме добро. Вода захопила більшість жертв у постелі; їх тепер так і добувають з намулу вбраних у нічних сорочках.

Тисячі поліції й робітників Червоного Хреста вислано сейчас у долину ріки Санта Кляра на ратункову акцію. Уряд змобілізував військо, почасти на охорону жертв, по части для ратунку.

НІКАРАҐВАНСЬКИЙ КОНҐРЕС ВІДКИДАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПОМІЧ ПРИ ВИБОРАХ.

ПІДЧАС ДЕБАТИ ВПАЛИ ОСТРІ СЛОВА КРИТИКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 13. марта. — У палаті послів нікараґванського парляменту прийшло нині до голосовання над внеском Меккоя про нагляд Злучених Держав над наближаючимися виборами в Нікараґві.

Внесок викликав незвичайно горячу дебату. За внеском Меккоя заявилася тільки частина послів з консервативної ґрупи президента Діяса. Всі ліберали та частина консерватистів заявилася проти внеску; сі консервати стануди на становищі, що консервативна партія може виграти без помочи Американців, як се їм закидували ліберали.

При голосованню 23 послів заявилося проти внеску, а 17 за ним.

Підчас дебати ліберальні й консервативні посли критикували остро інтервенцію американських маринарів у Нікараґві.

ПОЛІЦІЯ МУСИТЬ РОЗГАНЯТИ ДЕМОНСТРАЦІЮ ПРОТИ КОШУТІВСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

ДЕМОНСТРАНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД ДЕЛЕҐАЦІЇ ВИПУЩЕННЯ НА ВОЛЮ ВЯЗНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 13. марта. — Коли корабель Олимпик з 480 делеґатами на кошутівські обходи в Америці наближився до сього порту, противники диктаруґи адмірала Горти зчинили делеґації гучну демонстрацію. Демонстранти несли таблиці з написами: Звільни Тисячі Мадярських Вязників. Хто буде витатися з представниками масових убийників? і такі инчі.

Поліція стала зараз розганяти демонстрантів, уживаючи при тому палок, оба навіть стріляла у воздух. Арештовано при тім кільканайцятеро людий.

ПОЛЮВАННЯ НА КИТА В НЮЙОРСЬКІМ ЗАЛИВІ.

НЮ ЙОРК, 13. марта. — Кілька нюйорських робітників зелізної фабрики справили собі нині на водах Каналу Ґовенос та Ірі Бейсин коло Бруклина полювання на ґренляндського кита.

Почалося се полювання з того, що один з безробітних робітників побачив на воді коло Корт Стріту кита. Він сейчас покликав кількох своїх товаришів і вони всі позичили собі лодки від капітана одної баржі, роздобули сильної дротяної линви та поплили за китом. Підпливши близче до кита, вони побачили, що кит має ранену передну плетву та що у воді, яка витрискує йому з голови, є теж богато крови. Вони підплили обережно до кита, заложили йому на голову линву та стали тягнути до Клинтон Стріт, де вони зачепили линву на блок та стали тащити кита на беріґ. Кит став битися у воді з такою силою, що вони мусіли відступити від линви. Кит бився через чверть години, а відтак перестав. Робітники пішли до нього й переконалися, що він згинув.

Його витягнули на беріґ і його зараз забрав Американський Музей Природних Наук. Зарядчик музею заявив, що кістяк сього кита виставлять незадовго в музею. Директор музею дав кождому робітникови по 50 долярів за їх роботу.

Директор сказав, при тому, що кит се лишень дитина, якій не більше як два роки. Та хоча він такий молодий, він має 18 стіп довжини та важить коло 4,000 фунтів. Як він дістався в нюйорські води, коли кити водяться на повнім океані, директор не хотів навіть догадуватися.

ПЕРЕДАВ ПАПІ $1,500.000 З АМЕРИКИ.

РИМ, 12. марта. — Кардинал Мунделяйн з Шикаго прибув до Ватикану, щоби передати папі американський дар в сумі $1.500.000, призначених на розбудову Конґреґації для пропаґанди віри. Мунделяйна прийняли з великою парадою, а папа мав з ним півтора-годинну конференцію.

НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОГО КАВКАЗУ ПО НАЦІОНАЛЬНОСТЯМ.

З останніх відомостей перепису 1926—1927. років на Північному Кавказі живе 8.363.000 душ. Населення складається з 99 народностий та племен.

Москалі — 3,841.000 (49,9%), Українці — 3,107.000 (37,1%), Чеченці — 299.000 (3,5%), Вірмени — 162.000 (1,9%), Кабардинці — 140.000 (1,7%), Німці — 94.000 (1,1%), Інгуші — 72.000 (0.9%), Черкеси — 64.000 (0,8%), Карачаевці — 55.000 (0,7%), Білоруси — 51,000 (0,6%), решта національностей — 478.000 (5,8%).

ЗНАЙДЕНО СТАРОВИННІ УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ.

Робітники полтавського архіву знайшли на горищі будинку колишніх дворянських зборів кілька універсалів гетьмана Івана Скоропадського, виданих у 1710—1718 рр. і гетьмана Кирила Розумовського 1752 року. Універсали стосуються поширення прав полтавського ратуша та розпорядження про те, що селяни околишніх сел повинні платити гроші й давати продукти на урядове військо. На горищі знайдено також наказ Петра І-го з 3-го лютого 1709 р. перед наступом Шведів на Україну. Наказ сповіщає людність України „о пожаловании малороссийскому народу прежних вольностей и приятии малороссийского народа под защиту великороссийского государства".

АЛЬМАНАХИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Державне Видавництво України готується видавати альманахи нової української літератури. Ці альманахи виходитимуть покищо не періодично, а наступного року постійно під назвою „Новини".

Альманахи складатимуть окремі ґрупи письменників за певними ознаками творчости. До складання притягнеться крім письменників з Радянської України ще й письменників Західньої України.

Цього року вийде 3—4 альманахи, кожний розміром на 10—15 аркушів.

„ПІДРУЧНИК БІБЛІОГРАФІЇ".

Науковий Інститут Книгознавства закінчив з ДВУ переговори в справі видання книги відомого чеського бібліографа Живного „Підручник бібліографії". Ця книжка являє собою перший науковий підручник бібліографії, що вперше виходить українською мовою на терені СРСР.

РЕКОРДИ.

Головою радянської чрезвичайки на Білоруси призначений у Мінську барон Піллляр фон Пільґан, який має майно в кільканацять км. від Вильни. Його родина — старих німецьких баронів, що спольщились.

Британський міністер кольоній Емері, обїхавши заморські території Англії, виголосив у своїй подорожі 380 промов.

Польський піяніст Падеревський, як довідуємось, був власником варшавського готелю „Брістоль", який продав Американцям за пів міліона долярів.

У Сараєві вдова по австрійськім майорі Конауер увійшла потайки до гробу, де приготовила собі домовину, лягла в ній, зачинила віко і випила отруту; її найшли аж 2 тижні пізніше.

Московський народній комісар здоровля обчислив, що в Москві є не менше півтретя міліона щурів і 14 міліонів мишей, що наробили шкоди на 15 міліонів рублів за один рік.

УХВАЛЕНО „УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС".

В днях 6—8 лютого в Харкові відбулося засідання президії державної правописної комісії в складі: наркомосу М. О. Скрипника (голова президії), А. Т. Приходька (товариш голови), академика А. Ю. Кримського, проф. О. М. Синявського та представника ДВУ — С. В. Пилипенка.

Президія переглянула весь „проєкт українського правопису" та остаточно розвязала трудні питання українського правопису (правопис чужомовних слів).

Голові президії М. О. Скрипникові доручено написати загальну передмову до „Українського правопису", акад. А. Кримському коротку історію українського правопису, проф. О. Синявському — історію праці правописної комісії та Г. Голоскевичеви — скласти докладний покажчик-словник до „Правопису".

Остаточно зредаґувати ухвалений „Правопис" доручено проф. О. Синявському.

У травні—червні „Правопис" має затвердити Раднарком і тоді він набуде обовязкової для всіх сили.

ПРОЦЕС ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ.

Процес проти 17 молодих Українців, обвинувачених у державній зраді і за шпіонажу, тягнеться в безконечність. Досі устійнено, що закид замаху на куратора Собінського, який роблено двом студентам, не має ніяких основ. Неприємним моментом були зізнання бувшого старшини Головінського, що відіграв визначну ролю в часі петлюрівської авантури, котрий, щоби себе ратувати перед вязницею, виголосив в часі своїх зізнань угодову декларацію. Зізнання ці викликали загальне неґодовання як серед зібраної публики так і серед обвинувачених. Процес потреває ще довший час.

ПРИМХИ СЛАВИ ТА ЩАСТЯ.

Тисячі малярів і різьбарів відбирає щороку в Парижі свої твори із передсінків т. зв. Осіннього сальону, найбільшої офіційної виставки, де висіти на стінах є вже великою честю для артиста. Між тими тисячами зазнав теж невдачі один небувалий дебютант: 83-літній старець, який уперше хотів показати світови свої твори. Його найшов один журналіст у хаті і таким робом його імя стало відомим. Фернанд Серф став популярною особою не з огляду на свій талант, а тому, що він є цікавим чудаком. Він малює тільки риби і то природної величини. А малює їх тому, що все життя був заваятим рибалкою і роками приглядався їм. Він не розуміє, чому люди люблять їсти риби а не люблять на них глядіти на образах. Репортер спитав його, чи він є щасливим, малюючи тисячі риб. Артист відповів, що бувби щасливим аж тоді, якби управа „Осіннього сальону" дозволила на одній стіні повісити його твір, про який він мріє. „Що-ж це за твір"? — спитав репортер. „Я хотів би намалювати кита правдивої величини".

ШЕРЛЬОК ГОЛЬМС ХЕМІЇ.

Часописи принесли кілька рядків телеґрафічної звістки про смерть д-ра Павли Езеріха. Мало хто знає це імя, одного із найбільше заслужених учених хеміків, що віддали своє знання для практичної боротьби із злочинцями та злодіями. Берлінський хемік жив роками самотно в своїй ляборáторії і його імя було відоме тільки поліційним урядовцям і аґентам, які в найбільше заплутаних справах зверталися до нього за осудом знавця. Його хемічна аналіза або мікрофотоґрафічні знимки розвязували тайну неодного злочину. Езеріх був батьком судової фізики та хемії. 50 літ по кілька годин денно він присвятив дослідам сумнівних випадків, нахиляючись над своїм мікроскопом і шукаючи розяснень у фотоґрафічних знимках. Документи, на яких ошуканці крапку перемінили в протинку, анонімні листи писані на машині, крапля крови на одязі обвинуваченого — все це вміло дослідити око Езеріха. Езеріх доказав такого чуда, що вмів ще й у попелі спаленого тіла покійника найти елементи арсеніку, який вказував на те, що покійника отруїли. Недурно називали його Шерльоком Гольмсом — хемії.

„УРЯДОВЕ" САМОВБИВСТВО

Директор нафтового відділу „Польмін" у Перемишлі Пешковський застрілився, протративши 100,000 зол. Від довшого часу він вів широке життя коштом фірмової каси і давав позички знайомим і приятелям, які не мали з чого їх вернути. Кажуть, що він мав занадто малу пенсію як на своє становище і був приневолений доповнювати її якнебудь. Теж арґумент.

АЕРОПЛЯНОМ З ЛОНДОНУ ДО НЮ ЙОРКУ

БАЧИЛИ КАПІТАНА ГИНЧЛИФФА ЯК ЛЕТІВ НАД ІРЛЯНДІЄЮ. — ВИЛЕТІВ З ЛОНДОНУ В ТАЙНІ В ВІВТОРОК РАНО. — РАЗОМ З НИМ ПУСТИЛАСЯ В НЕБЕЗПЕЧНУ ДОРОГУ ДОЧКА ЛОРДА ІНЧКЕЙПА.

ЛОНДОН, 13. марта. — Сегодня о год. 8.35 рано пустився капітан Волтер Гинчлифф з товаришом „капітаном Гордоном Синклером" аеропляном в дорогу до Америки. Пізнійше виявилося, що тим „капітаном" є Мисс Елзи Мекей, дочка лорда Інчкейпа.

Цілий цей вилет держано в повнім секреті. Мисс Мекей заборонила навіть одній лондонській ґазеті подавати, що вона хоче вибратися в дорогу до Америки, бо це неправда. Але тепер можна вже цілком певно твердити, що вона таки виїхала.

Капітан Гинчлифф не подав рівнож місця, куди він бажав би злетіти. Його власна жінка довідалася про його лет до Америки доперва з часописей. Коли її питали, вона тільки заявила, що її чоловік буде старався доїхати до Ню Йорку, або й Филаделфії.

Знавці кажуть, що він не буде в силі долетіти до Ню Йорку, бо не стане йому ґазоліни. Лет з Европи до Америки тяжший, бо довший через вітри. Досі коштували спроби перелетіти океан з Европи вже пять жертв і ніяка спроба не вдалася. Теперішня пора рівнож до лету недогідна, бо на океані бурі і сніговиця.

Дальших вістей з океану покищо нема ніяких.

СВЯТКУЮТЬ СТОЛІТТЯ УРОДИН ІБЗЕНА.

ТОРЖЕСТВО БУДЕ ТРЕВАТИ 10 ДНІВ. — ПРИБУЛО 98 ПРЕДСТАВНИКІВ З 19 КРАЇВ.

ОСЛЬО, столиця Норвеґії, 13. марта. — Вже покінчені всі приготовання для великого торжества в память столітних уродин світової слави письменника Ібзена, котрого драми переведені на всі культурні мови світа. Торжества будуть продовжатися до 23. марта. На це свято прибули зі всіх сторін світа представники науково-літературних товариств, рівнож і американських.

Кождого дня відбудуться відчити, в яких буде обговорена літературна спадщина отсего великого сина Норвеґії. В театрі будуть грати його найкращі твори, а король та місто будуть давати святочні прийняття.

ТАНҐИР — ДРУГЕ МОНТЕ КАРЛЬО.

АЛЬЖИР, Альжирія, 13. марта. — Танґир, головне місто в Мароко, пробудиться незабаром зі свого тисячлітнього сну і стане одним з найкращих відпочинкових місць. Міліони капіталу вкладають тепер, щоби розбудувати старі і побудувати нові готелі та збудувати дім гри, який відчинять тут на слідуючу зиму. Надіються, що Танґир побе Монте Карльо і другі місця гри і люксусу, бо тут далеко краще жити. Воздух кращий, здоровший і теплійший.

ПЕРЕЙШЛА НА ГІНДУСЬКУ ВІРУ.

АМЕРИКАНКА МИСС МІЛЛЕР ВИХОДИТЬ ЗАМІЖ ЗА ІНДІЙСЬКОГО МАГАРАДЖУ І ПЕРЕХОДИТЬ З ХРИСТІЯНСТВА НА ГІНДУСЬКУ ВІРУ.

НАСИК, Індія, 13. марта. — Мисс Ненсі Міллер, що наробила стільки розголосу тим, що згодилася вийти заміж за індійського бувшого магараджу, перейшла на гіндуську віру і прибрала собі імя Деві Шарміста. Так називалася одна з індійських королев, що жила в 10 століттю перед Христом.

Перехід відбувся після приписів нової віри і цілковитого зірвання з попередною, себто христіянською вірою. По тім Мисс Міллер викупалася в святій ріці і в той спосіб очистивши себе, дістала від головного жреця кусник кокосового оріха, щоби його зїсти і в той спосіб закінчити перехід на нову віру.

В той спосіб переборола вона всі перешкоди і магараджа буде міг взяти з нею формальний шлюб.

По тій церемонії зявилася в неї депутація з визискуваних і понижених гіндуських кляс і просила її звернути увагу на 70 міліонів визискуваних. Делеґація заявила, що пануюча кляса, яка допустила тепер до своєї касти чужинку і невірну, повинна тепер зрозуміти положення гнетених кляс і знести клясову ворожнечу та клясовий гнет.

ЗГИНУЛА НА ОЧАХ ЧОЛОВІКА.

ЛОНДОН, 13. марта. — Лейді Карбері, що вийшла заміж за свого чоловіка, котрий мусів зрезиґнувати зі свого шляхотського титулу, щоби стати натуралізованим американським горожанином, згинула трагічною смертю на очах свого чоловіка. Лейді Карбері була доброю авіяторкою і вибралася зі своїм чоловіком і з аеропляном до Африки, де мали вони свої кавові плянтації. Вона хотіла злетіти на землю по успішнім довшім леті, коли зіпсулося щось в машинерії і аероплян злетів на землю і розбився. З нею згинув ще другий пільот, котрому вона давала лекції в літанню. Її чоловік ждав на її злет і бачив цілу ту катастрофу.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" ([illegible])
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 10, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY N J

РОБІТНИЧА ЮНІЯ А МОНОПОЛЬ

Перед Найвисшим Судом Злучених Держав велася остаточна розправа за важне питанне правної основи для робітничих юній.

Ходило тут о суперечку між Баркер Пейнтинґ Ко. та юнією малярів, декораторів та вивішувачів паперу. Згадане підприємство роздобуло собі контракт на мальовання Готелю Мейфлавер у Вашинґтоні, зобовязуючися викінчити роботу після бажання контракторів.

Коли підприємству прийшлося наймати робітників, робітники заявили, що вони приймають тільки юнійну ціну й юнійні години. Робітнича орґанізація встановила тоді денний зарібок на 9 долярів, а денну роботу на 8 годин, а тиждень на пів шеста дня, а для Вашинґтона встановила заплату на 10 і пів доляра за 5 днів праці на тиждень по 8 годин кождого дня. При тому контрактор, що мав працювати поза своїм містом, мавби працювати коротший час, побирати висшу заплату, навіть хочби вживав місцевих робітників.

На основі сих юнійних постанов, Баркер Пейнтинґ Ко. малаби наймати робітників на коротший час, а платити їм висшу заплату, або, коли вона не хотіла годитися на юнійні умови, наймати собі неюнійних робітників. Сього вона знова не могла зробити, бо юнійні урядники всюди аґітували серед малярів, що підприємство не хоче дати малярам юнійних умов.

Компанія пізвала юнію в суд, закидуючи їй незаконне поведенне. Мовляв, юнія здержує свобідний розвій промислу й торговлі, бо надає місцевим контракторам місцеві монополі, себто безоглядну й необмежену владу над промислом. Мовляв, сього рода поступовання противиться неписаному законови Америки та законови проти тростів, ухваленому конґресом.

Справа довго переходила через інстанції, поки оперлася перед найвисшим судом. Сей признав, що підприємство не має слушности. Про ніяку монополію тут мови бути не може, бо юнійні малярі мали й мають право наниматися або відкидати роботу на предложених умовах. З другої сторони, підприємство мало повну свободу відкидати або наймати робітників на умовах, ними предложених.

Се вирішенне Найвисшого Суду Злучених Держав треба признати законним признанием для існовання робітничих юній. Воно скріпляє юнії в їх боротьбі за поправу долі робітників. Однак зі слів суду про повну свободу робітничого контракту друге рішенне може вкувати робітничим юніям не зовсім приємні заключення. Зорґанізоване робітництво мусить стерегти добре конґресу, щоби сейчас направити шкоду, якби щось подібного сталося.

БУДОВА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ДОМІВ В АМЕРИЦІ

В послідних кількох роках у Злучених Державах Америки виринає на денне світло дуже важна справа, а іменно: справа будови укр. народних домів, в яких малоб процвітати наше народне життя.

На ріжних громадських зборах, а навіть на приватних сходинах, дуже живо говориться і аґітується за будовою своїх домівок, бо, мовляв: „У своїй хаті, своя правда і сила і воля!"

До недавна на тому полі у нас небогато зробилось! Що правда, наша іміґрація на будову „своїх", а не наших власних інституцій вложила великанський капітал в ґрошах, праці і завзятости, однак мало сьогодня є пожитку із цього для української народної справи. Наша іміґрація коштом великої сили, ґірко запрацьованого гроша та великої енерґії збудувала сотки гарних церков та мешкальних домів для священиків, які гейби на глум поінтабулювали на дієцезії грек. кат. — а в богатьох місцях навіть на айриського епископа.

Колись леліялась солодка надія, що коло своїх церков зацвіте і народня праця — в слід за цим „як на дріжджах" біля своїх церков виростуть в першу чергу і українські публичні школи, і українські читальні, і українські бібліотеки, музеї і т. д.

На жаль, надія завела цілу нашу суспільність! Віддане в ненародні руки майно марнувалось, гибіло і задовжувалось, бо нарід не мав над ним контролі — а народня праця в безсонняшних бейзментах звелась майже на ніщо. Публична украін.-американська денна школа, навіть по таких центрах як: Ню Йорк, Филаделфія, Питсбурґ, Клівленд, Детройт і Шікаґо не зобачила денного світла. Нашій іміґрації зачинається робити якось „ніяково" і вона підносить клич, здоровий клич: Будуймо свої доми і не даваймо пропадати — винародовлюватися підростаючому поколінню. Окрім того на наших очах виростає нова сила — орґанізація українських американських горожан, яка теж із бейзментів хоче виходити на денне світло. Вона теж намагається будувати свої доми (Филаделфія і Детройт вже мають свої укрін.-амер. горожанські доми).

Змагання до збудовання собі свойого дому, а подекуди вже й вибудування має в нашій суспільности ось такий моральний мотив:

1) Обєднання і зорґанізування українського національного елементу, поширення народної свідомости, зорґанізування рідної школи в Злуч. Державах, здобуття собі місця — як горожани Америки в Зл. Дер., та вкінці допомога Рідному Краєві у його боротьбі за свою народню державу.

2) Робітництво, „захоплене" большевизмом, намагається будувати свої домівки, щоб поширити поміж собою свідомість партійну і скріпити свою орґанізацію.

3) Окрім згаданих мотивів будування домів є ще один претекст-клич меньш більш такий: „Народного дому нам треба тому, щоб ми, збудувавши дім, могли мати галю свою, на якій будемо робити бизнес і виплачувати і удержувати церковні проперти (звичайно вже записані на епископа). Такий народно-церковний дім, річ зрозуміла, записується на церкву, записану на епископа. (Того рода „Дім Просвіти". маємо в Міннеаполіс, Міннесота).

Беручи під розвагу моральні мотиви, якими руководиться наше громадянство, беручись до будови народних домів, нам требаби брати під розвагу точку 1. із заміткою, що й Відділи Укр. Народного Союза повинні мати на оці іменно те, що їм треба щиро попирати змагання будувати укр. нар. доми з тим, щоби провідну працю на народній ниві пляново перебірати під свою керму. Чому таке заключення?

Відповідь ось така: Пора вже Відділам Укр. Нар. Союза повилазити з бейзментів і не бути в зависимости від примх власників бейзментів.

Пора, щоб Відділи У. Н. Союза зрозуміли вагу Рідної Школи та взагалі конечність щирої народної праці. Кождий член У. Н. С. повинен гордим бути з того, що він належить до многотисячної орґанізації, найбільшої орґанізації між американськими Українцями. Члени У. Н. С. по всій Америці мусять знати, що крім допомогової акції вони мають бути пionірами на кождій ділянці народного життя.

На прикінці цеї статті треба ствердити, що нашій іміґрації нар. домів, якими сам нарід має правити, конечно треба. Доми треба будувати! Одначе доми народні треба брати і в свої руки і на свої плечі! Брання домів на свої плечі треба так розуміти, що їх треба будувати власними силами, а не довгами і барами, як то денеде буває.

Будуючи Нар. Дім, треба брати під розвагу, що його має будувати заґал і що заґал після демократичних принціпів має управляти народним майном.

Мені довелось недавно тому бути на вічу в Честер, біля Филаделфії, на якому обговорювалась справа будови Укр. Нар. Дому. До будови приступили майже всі укр. нац. орґанізації: Укр. Нар. Дім будують з великим запалом: Відділи Союза, Амер. Укр. Горожане, Демокр. Січ, Жіноче Товариство і прочі народного духа орґанізації (окрім ґріків з о. Маньовським на чолі, який розперезавшись аґітує проти Нар. Дому).

Потішаючим у честерських Українців є те, що вони всі складають гроші з тим переконанням, що нар. дому треба і що його треба держати в своїх руках і на своїх плечах.

Др. В. Клодницький.

КАРТИ ВІДКРИТІ

Два роки тому, по моїм повороті з Лондону до Парижа, я вперше почув, що петлюрівський центр в Парижі бере гроші від Поляків та веде хрунівську роботу. Новина для мене була страшна. Не хотілось допускати, щоби Українці продавалися тим, які завалили останню надію українського народу вибитися з ярма. Я не міг допустити (тай чи я один), щоби українські політики посміли цілком відмовитися від своїх братів з Галичини.

Не могло мені прийти в голову, щоб уряд У. Н. Р. і далі вів політику з 1919. року. Акт відречення Галичини можна ще було виправдувати як вимушений обставинами й тимчасовим. З того боку можна було зрозуміти навіть обурення на Галичан, що не хотіли цього розуміти. Польонофільську політику уряду У. Н. Р. оправдували також тим, що Головний Отаман перебував на території Польщі.

Але нарешті Головний Отаман покинув Польщу й поселився у Франції. Здавалося, прийшов конець ганебному союзови з примусу і зачнеться нова політика.

Але не так то все склалося. Перед самим відїздом до Анґлії я випадково зустрівся з Головним Отаманом. Покійний С. Петлюра забрав мене до себе, й як колись у ваґоні проти табору Каліш, розпитував про новини. Йому, звичайно, цікаво було знати, що робиться в масі, тимбільше, що він тільки недавно прибув до Парижу. І ось у розмові я кілька разів почув: „анґлічане, анґлічанам, анґлічанін". Тоді ще мене це навело на деякі міркування, але я приписав то все відбиткам лайки деяких Галичан на Петлюру.

Колиж по повороті з Лондону почув про заходи Петлюрівців, я пригадав свою розмову з Головним Отаманом до найменчих подробиць. Для мене не лишалося сумніву в правдивости таких обвинувачень, але, як потопаючий хапається за соломинку, так і я ухопився за маленьку надію. Близько „Тризуба" (пізніще маршалок уряду уряду У. Н. Р.) знаходився Микола Ковальський, молодий хлопець, що робив кареру на дипльоматичному полі, з яким я був у добрих відносинах і через ті відносини я сподівався довідатися правди.

Але Ковальського піймати було тяжко, а його часті відвідування мене перед Лондоном, не повторювалися. По двох тижнях випадково зустрів я його, і заразже запитав: чи то правда, що ви берете 18.000 злотих від Поляків? Ковальський мовчав. А коли я натискав, пробував ніби відмовитися.

— Так це правда? — сказав я зрештою, — а коли ні, чого-б я хотів, то дайте запечення в „Тризубі".

Ковальський мовчав і на мої кпини пізніще мовчав. Говорилося, писалося, але „Тризуб" мовчав, мов йому заціпило. І нарешті проговорився. Здалека зачав, конкретно. Навів приклад з англо-американської війни, де, мовляв, як би не було французької допомоги, то повстання Вашинґтона не вдалосяб і Америка не булаб така могутня, як є тепер. Чи-ж шановні беззубці з ксендзем Токаржевским так само думають, що не буде України без допомоги Польщі? Чомуж ви вже раз не збудували України з Пілсудським?

Я не входжу в деталі неслушної та політичної неписьменности панів беззубців щодо всяких орієнтацій я хочу тільки сказати, що не треба маскуватися американською війною. То не приклад для нас, Українців-петлюрівців, а викрутка. Вам Поляки наказали написати в польському журналі „Тризубі" статтю проти Галичини і ви написали, нищучи ваше власне гасло: на Львів через Київ.

Вашою статею Поляки ще далі відштовхнули Галичан від вас. Цим самим ви в третий раз зрікаєтесь Галицької України. Ви перестерігаєте Наддніпрянців стояти на боці від виборчої горячки на українських землях, окупованих Ляхами. Так наказали вам Ляхи, яким ви продалися. Ви отверто признаєтеся до запродання тай ще пробуєте впливати на українських іміґрантів, попереджуєте їх, остерігаєте, ніби вони не на українській землі.

А рівночасно хочете посіяти нову незгоду між Галичанами та Наддніпрянцями, бо так хочуть Ляхи, ваші пани. Одно добре, що зрештою ви признались в своїй хрунівській роботі, сказали, що ви є льокаями Річипосполитої і тим стаєте отвертими ворогами українського народу. Принаймні так чесніще.

Василь Бобрів.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(59)

Такий „плян „українізації" армії безперечно зводився лише до одного, а саме: одержання в певні активні части доброго, стійкого гарматного мяса. Характерно, що українські маршові роти посилав Ґенеральний Штаб виключно на самі активні відтінки фронту.

Була в цьому ще одна точка, а саме: у прифронтових округах: Одеській, Київській (цеж ¾ України), та Мінській, заборонено було зачіпати для відокремлення українських рот запасові полки. Таким чином у запасових частинах, де було найбільше українського елементу, не вільно було його відокремлювати й посилати в корпуси, призначені для „українізації". З цих полків і так дуже скоро попадали вояки на фронт та завжди в найскрутніші часи, в найбільше загрожені місця фронту. Отже не було особливої потреби вимомповувати звідти Українців шляхом „українізації".

Ґенеральний Комітет, перебуваючи ще в стадії самоорганізації та закріплення своїх позицій, лише поки підводичи під себе все нові й нові фундаменти, погодився на такий плян українізації. Члени Комітету добре розуміли, що така система не вповні відповідає завданню творення української національної армії, але реальне відношення сил та инші обставини часу змушували годитися на цей компроміс до більш слушного часу.

Тому Ґенеральний Комітет, увесь час свого істнування, за кожну дрібничку, майже за кожного вояка, за кожну маршову роту примушений був вести уперту боротьбу з військовою владою та російськими військово-революційними та иншими орґанізаціями, неухильно прямуючи до створення української національної армії.

Що в такому пляні українізації російська влада не ставила в першу чергу інтереси армії й фронту, якими шкодила значна зміна пляну поповнення дієвих частин свіжими елементами, видно з того, що плян, навязаний Українському Військовому Ґенер. Комітетові, порушував усю систему дотеперішнього поповнення армії та перевозок по залізницях маршових рот. Крім того він викликав величезну зайву переписку (головне телеграфічну) та путанину в залізничому військовому транспорті.

Поповнення дієвої армії в Росії робилося по такій системі, що кожна дієва дивізія мала в запіллю свій запасовий полк, з котрого і направлялись до неї маршові роти. Отже доцільним пляном українізації армії булоб у першу чергу визначення певної кількости запасових полків, куди вливалисьби виключно Українці. Тоді, не порушуючи загального пляну поповнення дивізій й перевозок його на фронт, автоматично зукраїнізувалисьби певні дивізії. Цей спосіб не вносивби на фронт непотрібної боротьби з московським елементом, ні плутанини. Так само в ті дивізії більше не поступалоб неукраїнського елементу..

Цілком природно, що дивізії повинні були для українізації вибрані з тих, що до війни стояли на Україні. До того вони мали в себе значний відсоток Українців жовнірів, а також і старшини їх були звязані з українськими містами. Хоч ті старшини самі не були свідомими Українцями, вони всеж добре знали звичаї, психольоґію та інтереси Українців, чому й розуміли їх ліпше ніж той, що нічого не знав про Українців, хиба тільки те, що „хахли хороший боєвий матеріял, послушні і стойкі".

Запасові полки цих дивізій теж стояли на Україні. Треба було не визначати певної кількости дивізій, а зорґанізоване українське вояцтво зпоза меж України вливати в запасові полки, що стояли на Україні, посилаючи туди і новомобілізованих на Україну. Тодіб певні дивізії українізувалися автоматично, без жадних замішань та ускладнень у перевозках військ.

Такий плян українізації армії вважав Ґенеральний Комітет одиноко-доцільним, що не вносивби путанини в дієву армію. Увесь час свого істнування Ґенеральний Комітет мав головним своїм завданням зреалізувати такий плян. Між тим, завдяки плянови російського військового командування, комітетови завдано багато недоцільної, дрібної праці, а також і самому російському Ґенеральному Штабови та иншим штабам. Українські роти, баталіони й навіть полки росли на всьому терені б. Росії як гриби після дощу. В кожному випадку перевозки їх на фронт комітет мусів звертатися телеґрафічно до Ґенерального Штабу в Петербурґ, що така-то маршова рота, чи ешалон є українська, а тому й просити направити його до корпусів, призначених до українізації. Ґенеральний Штаб у свою чергу давав відповідне зарядження, щоб такі маршові роти направлялися, порушуючи загальний плян, не в ту дивізію, яку їх запасовий полк поповнював. Завдяки цьому часто доводилось Ґенеральному Штабови давати наказ про зміну маршрути ешалонам з Українцями, що вже були в дорозі, або навіть прибули до місця первісного свого призначення.

Це звичайно вносило путанину в перевозку військ: Начальники незукраїнізованих дивізій не могли знати з певністю, що ешалон, який вже в дорозі, дійсно дійде до них в дивізію, а не буде кудись скерований в українізуючуся частину. Часто доводилось українські ешалони вертати назад, збочувати в сторону, чи везти здовж усього фронту до місця нового призначення і т. д.

У свою чергу Українці-вояки, знаючи, що вони не будуть післані до українських корпусів, часто відмовлялися виступати із запасових полків. Це са, що практикувала російська військова влада взагалі, було вже в ті часи, коли російські маршові роти майже зовсім перестали йти на фронт з огляду на небажання салдатів „драться". Такі маршові роти чекали, поки не призначать їх в українські дивізії, або не буде відповідного наказу Ґенерального Комітету. Також уже в дорозі вони денервувались, не маючи певности, що їх везуть дійсно в український корпус. Таке недовіря ґрунтувалося на тому, що одурювання Українців-вояків російською військовою владою траплялось частенько. Доходило до того, що салдати самочинно спинювали ешалони в дорозі аж до упевнення, що їх везуть до української дивізії, чи до отримання наказу Ґенерального Комітету їхати далі, хочби й не в українську частину.

* * *

Не перелічити випадків, коли з глибокого запілля з Сибіру, Туркестану, тощо, вивозили поза чергою Українців-вояків, національними маршовими ротами, з офіційними повідомленнями, що їх везуть в українські військові частини, а між тим на фронті вони попадали зовсім в другі війська, де їх часто розпорошували невеличкими гуртками по окремих ротах.

Вживалися й такі засоби відсилки українського елементу на фронт, як описаний у Вістнику Укр. В. Ґен. Комітету ч. 19—20.

Тому, що описаний випадок є типовим для тої системи одурювання й висилки на фронт Українців як гарматного мяса, а команд. Військами Київської Округи Оберучев особливо, наведу його повністю:

„Помагають чим можуть. 10 серпня сього року (1917) прийшла до нас чутка, що ніби-то йде українська маршова рота для поповнення нашого полку. Звідкіля вона повинна була прибути, незвісно було. Аж ось 22 серпня дійсно прийшла велика юрба людей.

„Здалека чути було великий гомін та видно було цілу хмару куряви. Потім уже видко було, як наближалась мов череда людей з клунками на спині, нервовими руками та вигуками. Зарябіло ріжноманітне вбрання, салдатські шинелі й ґімнастьорки, свити й жупани, сірі, чорні й білі штани, чоботи, черевики, постоли, навіть босі ноги; чорні та соломляні брилі, шапки салдатські, ґімназійні й инших уніформ кашкети. Всі стомлені, брудні. Глянувши на них, не можна було не здивуватись і не запитати: Що ви за люди? А на місці з їх розмови виявилось ось що. Всі вони були у Київі на розпреділковому пункті при комендантському Управлінню ч. 1 на Жилянській вул. ч. 43. Збиралися вони там, як водиться, ріжно: одні поверталися до війська після евакуації, другі вступили до війська охоче (добровільно). Коли їх там назбиралось, як вони казали, біля 600 душ, то їх післали в 10 запасовий полк для навчання військовим наукам та для боєвої підготовки. За начальника їм було призначено прапорщика 1. Українського Запасового полку Макаренка.

(Дальше буде)

Спомини.

— Працюю тепер над моїми споминами.

— А чи дійшли ви вже до того часу, коли то я вам позичив сорок долярів?

—o—

У механіка.

— Ще не є так зле, з тої машини будуть ще люде. Доробиться до тої трубки нове авто і матимемо знову їзду першої кляси!

—o—

Суддя: Чи то правда, що обвинувачений назвав присутного туп обвинувачуючого ідіотом?

Обвинувачений: Правда, пане судде, але прошу приноровити злагіднюючі обставини з причини моєї правдомовности, що стверджують свідки.

—o—

Гість (до служниці): Чи можу говорити з панею?

Служниця: Пані нема дома.

Гість: Але чи то дійсно правда?

Служниця: Алеж я мушу вірити моїй пані!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ВИСОКА ПОЛІТИКА"

(Д-рові Льонгинови Цегельському належних слів кілька).

Мою допись, поміщену в ч. 57 „Свободи" під заголовком: „Чому нема згоди в Ню Йорку", взяв собі др. Цегельський так до серця, що в той час, коли припадало видати газету, присвячену памяти Тараса Шевченка, видає він число, яке присвячує своїй власній особі себто історії своєї „дипломатії". Обурився при тім др. Цегельський, що я, „нікий" Ляхович, — поважився глядіти на діяльність п. Цегельського іншими очима, як він сам на неї глядить.

У відповідь на те все дозволю собі в першу чергу заявити, що я не сказав нічого нового, а тільки повторив те, що говорили:

а) В старім краю: у Львові, Відні, Берліні і Данціґу.

б) Українські старшини на військових зборах у Відні і в таборі в Юзефові, з яких деякі члени перебувають тепер навіть у Ню Йорку.

в) Українські газети в Злучених Державах і Канаді.

Я повторив отже те, що другі говорили, а др. Цегельський в засаді нічого не заперечив, а тільки перечить тим річам, про які я не згадував.

Бо я не твердив, що др. Цегельський молодий і незнаний чоловік, а я старий. Навпаки — я молодший, а др. Цегельський старший. Тільки я тої думки, що вік не є ще мірилом мудрости, а мудрість не залежить від величини знання, а тільки від того, як чоловік тим знанням орудує. Через те самі і старих університетських професорів лають часами дурнями.

Я не згадував про колишні заслуги д-ра Цегельського, бо така поведінка може довести нас до того, що Яцків і Твердохліб будуть рівнож мати право на виправдання, покликуючись на свою колишню літературну діяльність.

Я згадав про концахти д-ра Цегельського з Боером і Навігаційною Компанією, а др. Цегельський наводить цілу купу доказів на те, що він дійсно такі концахти провадив та що на протязі кількох місяців побрав тільки з тих двох жерел понад 11 тисяч долярів. Але з тих грошей не вислав урядови ні одного цента.

Я не говорив нічого про те, що др. Цегельський, заки виїхав до Америки, побрав уже від галицького уряду на конто подорожі понад $2000 та що побирав ще через кілька місяців платню з Відня, будучи вже в Америці. Я не згадував за ті гроші, які др. Цегельський побрав поза Боером і Навігаційною Компанією від місії; я тільки натякнув на те, що нас всіх, жовнірів української армії, найбільше боліло, коли доходили до наших ушей вісти про дипломатію п. Цегельського. А саме:

Обурювало нас те, що др. Цегельський не міг дати собі переконати, що не може держати собі господині в домі місії, ходити з нею попід руки по вулицях Вашінґтону та виїздити з нею на кількагодинні прогульки автомобілем. Бож відома була річ, що не лише вашінґтонською українською місією стало крутився детектив, який стежив кождий крок урядовців тої місії. А прецінь др. Цегельський залишив жінку і діти в краю. А в Америці на таке звертають увагу. Та це не переконувало п. Цегельського. Колиби п. Цегельський поводився так тепер, нам до того засі, бо він тепер приватна людина, а тоді представляв він українську державу. Пса міг собі др. Цегельський держати, якого хотів. Міг навіть др. Цегельський на тім псі, як він каже, добре заробити, але на якій основі мається оплачувати за пса оголошення в „Вашінґтон Пост" і в „Вашінґтон Таймс" з каси місії, себто народним грошем?

Др. Цегельський каже, що він добре напрацювався, заки видобув від Боера і других тих кільканацять тисяч долярів, за які обіцяв їм галицькі ліси та нафту. А я питаюся, чому др. Цегельський не вислав з тих грошей хоч дві-три тисячі галицькому урядови? А той уряд находився тоді прямо в розпучливому положенню, бо не було чим вже навіть ренту за офіси заплатити, а з таборів інтернованих наплинали повні розпуки листи і благали о поміч. Тоді не було навіть пару долярів, щоб доставити харчі політичним вязням.

Чи в таких часах, побравши від уряду $3.816.23 на кошти дороги і початкову працю в Америці, можна було пропутати з чистою совістю за пару місяців $8.625 від Боера, а $3.100 від Навіґаційної Компанії, нічого вже не кажучи про ті суми, що їх побрав др. Цегельський прямо з місії, ні про претенсії уряду, які др. Цегельський оспорює.

Чи ми мали таку суму грошей заплатити за меморіял д-ра Цегельського, що, як каже др. Цегельський, довгий на 100 сторін, і вже тим самим задля своєї довжини надається хиба на те, щоби його не читати, а спокійно кинути на полицю.

І чи нас не мало обурювати, що попри ті суми ще місія у Вашінґтоні мала платити за їду до кухні господині п. Цегельського? Ще й за такі бизнеси мала памятати місія! Чи в тих так тяжких часах мала місія платити зі своєї каси $162 за дві розмови д-ра Цегельського з Вінніпегом і Монтреалом, бо й такі рахунки залишив др. Цегельський місії, хоч побрав поза місією в кількох тільки місяцях, як сам признає, $11.725 з двох тільки жерел — від Боера і Навіґаційної Компанії.

І др. Цегельський дивується, що люде не одушевляються його майже десятьлітною „народною" працею в Америці. Він дивується, що й я посмів про неї легесенько згадати, коли згадав про його нюйорську „дипломатію". Др. Цегельський не годен зрозуміти, яким правом може його інтерпелювати — „нікий Ляхович".

Виходить, що треба виправдати себе. Тому я спробую і це зробити.

Коли я брав участь в нашій визвольній боротьбі як молодий хлопчак, я глядів на таких мужів як др. Цегельський як на святих наших провідників і був-би пробив ножем кождого, хто був-би важився ширити наклепи на їх особи. Ще мені не загоїлися рани, що їх я одержав в боях у Львові, коли я, втікши в 1918 р. в грудні з польського полону, пішов знова під Львовом у наступ на Рісну польську. Переслежав я тоді з загноєними від ран руками 9 годин на снігу, не маючи навіть плаща, бо плащів для жовнірів не було. А одягся в плащ аж тоді, коли здер його з полеглого польського жовніра. І чи можна дивуватися, коли чоловікови кров буриться в жилах, коли дізнається про те, що в тих часах, коли одним приходилося терпіти, другі не могли розуміти, що треба для добра загальної справи свою господиню з дому місії забрати, що гандель псами не належить до рахунків місії та що не можна витрачувати за кілька місяців кільканацять тисяч долярів державного гроша.

От і тому були озлоблені на д-ра Цегельського вояки української армії. Через те і американські Українці вислали були до вашінґтонської укр. місії в падолисті 1921 року делеґацію від У. Н. Союза, Провидіння і Укр. Греко-кат. Дієцезії і зажадали, щоби Позичку Національної Оборони відлучити від всякої звязи з фінансовими операціями д-ра Цегельського та його дипльоматичною акцією, що і дійсно сталося.

Др. Цегельський сейчас по тім зрезиґнував, але галицький уряд перед вирішенням справи резиґнації казав зложити рахунки і звіт з діяльности, що др. Цегельський зробив. Рахунки віддано до провірення спеціяльній комісії і витолчено д-рови Цегельському дисціплінарне слідство, а на внесенне комісії уряд завісив д-ра Цегельського в урядованню.

Цеж відомі справи. Ніхтоб їх тепер не виводив, бо др. Цегельський по тій своїй дипльоматії став робити в Америкен Експрес, а потім в Протестантськім семинарі в Блумфілд, Н. Дж. Колиж тепер др. Цегельський знова виринув і пробує давати Українцям науки, як вести „висшу політику", коли тою політикою розбиває нарід, то годі дивуватися, що хтось з того народа виступить і скаже слово про високу політику д-ра Цегельського.

Закидає мені др. Цегельський, що я не обтяжуюся народною роботою. Я роблю, скільки можу, бо працюючи щоденно 8 до 9 годин в фабриці, не богато остається мені часу на народню роботу. А на чужий кошт жити не вмію і не вмію натягати людей на позички.

На тім кінчу і заявляю, що не хотівби я відповідати д-рови Цегельському колинебудь ще раз дорогою газети, чи якою другою. Та на всякий випадок збираю квіти, а на більш дражливі справи — афідейвіти.

Евген Ляхович,
Ню Йорк, Н. Й.

ЩЕ ЗА КАЛЕНДАР.

Звичайно добре, що люди беруть участь у дописах, дискусують, якби лише чекали на вислід тої дискусії. А то, наприклад, в Шамокін лише підняли думку про зміну календаря, а в Гартфорд вже й змінили і так у всьому.

Я певний, що може бути й так: де є дві церкви, то одна запровадить новий календар, а друга лишиться при старому. І буде нова ворожнеча, нові сварки. Замісць єдности буде лише роздор.

Я також за зміною календаря, бо старого ми вживаємо лише два рази на рік, а жиємо по новому. Дітей хрестимо по новому, священик метрику пише теж по новому. Але коли до того братися, то треба порозумітися з братами у старім краю. Бо там є наш головний релігійний центр, і як звідтіля нам скажуть змінити, то змінимо в один день. Коли так поступимо, то не буде в нас з-за того сварки та непорозуміння.

Пишуть, що там, а там, стілько та он кілько (дістали лейд оф, а я так само тут питнацять років і ніколи не дістав лейд оф за святкування наших свят. Я не кажу, що не треба міняти календар, але усі разом, а не по одиниці: одна парохія нині, а друга завтра.

Михайло Тимчишин
Ню Бритен, Конн.

НЕ ТРЕБА ЗМІНИ КАЛЕНДАРА.

Вже і без календара доволі латинщать наш обряд, тож не треба нам думати про нияку зміну календаря, а ліпше порадьмося, як уліпшити українську школу в Америці. Це питання більше пекуче та доцільне.

Ст. Кривицький, Колрідж, О.

ЗАЖДІМ НА ДРУГИХ.

Довідуюся з газет, що отсе Ліґа Націй роздумує над тим, як завести новий календар, який приняли-би згідно всі держави світа. Бо показується, що й той Григоріянський, себто новий календар, який дехто хоче, щоб ми його приймали, рівнож недобрий. Тому хочуть завести новий календар, який мавби 13 місяців, а кождий місяць по 28 днів. Кождого першого припадалоб тоді на неділю, а доданий тринайцятий місяць буввби між червнем а липнем.

Комісія з учених людей думає над тою реформою, яка ще прийде під обради Ліґи. Тож підождім, а побачимо, що другі видумають.

Іван Сидорович
з Боффало, Н. Й.

РОМАНО І ГАРКАВЕНКО БУДУТЬ БОРОТИСЯ.

В кінци підписано контракт і борба межи Романо і Гаркавенком відбудеся а присім і бриляновий пояс Романа буде поставлений на ставку. Ся борба викликала велике заінтересовання тим більше, що Романо являється світовим чемпіоном. Гаркавенко справді тяжший о 35 фунтів однак в послідній борбі Романо показався хитрійшим борцем так що Гаркавенко неміг нічого йому зробити за півтора години борби. Як Гаркавенко так і Романо вправляються до борби з цілою силою бо борба між ними назначена на вівторок 20-го марта в Манґатан Касино. Менаджер Пфефер підписав також контракт з Армянином Назарієм Гішпаном Домингоз і Маріяном Пластино, котрі також будуть боротися в той сам вечер. Гаркавенко заявив, що він постарається, щоб побіда Романо лишився у него. — (Огол.)

— Якжеж там здоровля твоєї жінки? Чую, що вона страшно хора...

— Ні, так дуже небезпечно, нема нічого! Инші вже сварилися.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АНСОНІЯ, КОНН.

З забави на інвалідів та Рідну Школу.

На заклик гром. Евстахія Табаки на весільній забаві гр. Брухівських зібрано $25.25, які переслано до „Обєднання" з призначенням: половину на інвалідів, а половину на Рідну Школу.

Імена жертводавців: Е. Табака, В. Гречаник, І. Ройко, М. Мельник; з Ню Гейвен: Д. Доморецький, М. Довгий, Я. Швець, Анна Судзик по $1.00; Г. Стасишин, Марія Підберезняк, П. Мазурик, Р. Йоздевич, О. Мерещак, Й. Бабій, Й. Клянцьо, І. Андрушків, А. Андрушків, Т. Королищин, А. Суховерх, Г. Хомкович, Й. Криса, М. Брухівський, Я. Короташ, М. Приманюк по 50 цнт.; І. Кольба, Анна Сенчишин, Б. Морей (Американець), Д. Сенчишин, Параска Тута, В. Сенчишин, Т. Надзоба, Бронька Мирон, Н. Левицький, Т. Стадник, С. Шуран, С. Криса, А. Зановяк по 25 цнт.; дрібними 75 цнт. — **Е. Табака.**

КЛІВЛЕНД, О.

На потерпівших від повіні.

Братство св. Василія Вел., від. 364 У. Н. С., ухвалило улаштувати баль, з якого чистого приходу було $15.49. Пізніше на спільних з жінками зборах на внесок гром. Чайки, щоби доложити, зібрано $8.68. Гром. Йосиф Жовківський додав до того $5.00.

Разом $29.17, які вислано до „Обєднання". — **І. Кухта**, предс.; **Й. Биць**, секр.; **І. Бец**, кас.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На читальню „Просвіта" в с. Теофіпільці, повіт Бережани, Галичина.

Жертвували: І. Світенький, П. Дмитраш, Т. Перцак по $10.00; Н. Світенький $7.00; С. Новосадний $5.00; В. Фицуляк $2.00; С. Завадовський, Й. Боярський, Н. Гладкий, О. Т. Кузьмак, П. Семиряк по $1.00; разом $49.00. Вислалося $45.00, оплата $1.45, разом $46.45. Лишається $2.55 на инший раз.
Микола Світенький, голова;
Михайло Перцак, касієр;
Петро Дмитраш, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З представлення на поводян.

Помимо агітації наших хрунів проти представлення, улаштованого комітетом на користь потерпівших від повені, представлення відбулося, на якому окрім Українців були і чужинці. Чистий прибуток з вистави $38.00.
Максим Паращак, голова;
Іван Маліцький, писар;
Олекса Запаржоний, касієр.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

На Рідний Край.

Пересилаю від себе на Край $25.00. Прошу поділити так: „Просвіта" у Львові $5.00; на інвалідів $5.00; на голодуючих в Рідному Краю $10.00; на Народний Дім в Сяноці $5.00. Гроші пересилаю до Краю через „Обєднання". — **Ю. Небор.**

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим подаємо до відома, що дня 20-го лютого 1928 зорганізувався

СОЮЗ УКР. БІЗНЕСМЕНІВ В НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ.

Ми, тимчасовий заряд, закликаємо вас усіх укр. бізнесменів прибути на МІТИНҐ, дня 16-го марта, в год. 8-ій вечер, під ч. 59 Beacon St., Newark, N. J. Без ріжниці, який ви бізнес маєте прибуваєте і заберіть слово в такій пекучій справі. 60-1

ЗА ТИМЧАСОВИЙ ЗАРЯД:
М. Тарнавський, предс.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЛЯШКИ ГОРІШНІ, БОБРЕЦЬКОГО ПОВІТУ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Земляки! — Від довгих літ росла в нас громадська думка мати свій власний Народний Дім, деби могли міститися читальня та спілка. Однак ми не рішалися, бо обставини не дозволяли на таке поважне діло. На кінець ми рішили і просимо Вас, поможіть нам по змозі Вашій. Читальня наша та спілка з року на рік по комірнім ходить. Були часи, коли ми обходилися без свого дому, бо заступав дім громадський, як був під нашою контролею, а тепер сусіди, вороги наші, нам не дають там місця. Ми мусимо боротися з ворогом, котрий не дає нам жити, а для цього нам потрібна своя хата, бо віримо, що в своїй хаті і сила і воля. — **Пилип Голуб**, голова; **Панчишин Гринь**, писар; **Максим Возний, Никола Олійник, Яць Сорока**, члени.

Вище наведену відозву наділали брати-односельчане, щоб ми почули та прийшли їм з поміччю матеріяльною та моральною, аби додати їм духа в боротьбі.

Від себе додам, що і ми усі повинні взяти уиасть у тій боротьбі. Тим самим прошу односельчан, що живуть громадою в Ню Йорку та околицях, зійтися та призначити день та місце на збори, деб ми могли обговорити та прийняти рішення. Хтоби хотів мати відозву, хай пришле свою адресу й я зараз же вишлю.

ТЕОДОР СТОЯКЕВИЧ,
70 Wall Street, Newark, N. J.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Жіноче Тов. „Згода", від. 358, повідомляє членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 марта, в 3-ій год. попол., в У. Н. Домі при W. 14 ул. Є важні справи до полагодження, тому обовязком кождої членкиці прибути на сі збори. — В. Скоратко, предс.; Клементина Волянська, фін. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 16-го марта в год. 7-ій вечер., в галі під ч. 72 Моріс ул. На ці збори кождий член повинен обовязково явитися, бо є важні справи до полагодження. Також звертається увагу довгуючим членам, щоби прийшли і вирівнали сво юналежитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Пасічняк, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, зараз по Сл. Божій, в Укр. новій школі на Ривер ул. Проситься усіх членів прийти на означений час, бо маємо дуже важну справу до вирішення. Також напоминається усіх, котрі люблять все довгувати, щоби прийшли на сей мітинґ і вирівнали свої довги, бо такиж членів довше не будемо тримати в братстві. — Гр. Сайкевич, гол.; П. Саламаха, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома своїм членам, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. марта, в годині 2-ій пополудни точно, в галі де звичайно. Обовязком є кождого члена явитись на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих напоминається, щоби вирівнали свої довги бо в противім разі з ними поступиться після статута. Будесь принимати нових членів в сім місяци до братства і У. Н. Союза без вступного, тому кождий член повинен привести хоч одного нового члена і скористати з нагоди. — А. Іванів, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Архистр. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що місячний і квартальний мітинґ відбудеться 18. марта в годині 2-ій пополудни при Сомерсет ул. під словенським костелом. Обовязком є кождого члена і членкині на сей мітинґ явитись і вирівнати свої місячні вкладки, щоби ненаражуватись на суспенду. Також є важні справи до полагодження. Будемо принимати в члени без вступного, тому повинні скористати всі ті, що ще не є членами. Повідомляється всіх членів, що після статута член, котрий захорів має до 2-ох днів повідомити секретаря, а сей повідомить надз. хорих. Котрий член не поступить після сего, не отримає жадної запомоги. — Ник. Попадюк, секр.

Малий Івась приїхав із родичами і зі старою ґувернанткою на село. Раз, як усі сиділи при обіді, почувся знадвору страшний крик гусей. Івась спитався що це? Ґувернантка виглянула крізь вікно і каже Івасеві, що то господини скубає гуси на животі, але то їм не шкодить і не болить.

На це Івась:

— Ну, то добре, а як би вам скубати так піря з живота, чи вас також не боліло би?

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЗАБОЛОТЦІ, ГАЛИЧИНА.

Звертаємо наші прохання в далеку заморську країну до свідомих синів української ідеї. Ми, матеріяльні нуждарі розпочали будову Народнього Дому, але, на жаль, бракує сил. А тому простягаємо руку до Вас, сподіваючись, що ви, яко вдячні сини, не відмовите та не обідете мовчанкою нашої просьби. Хай сяє слава в кожному селі, слава синів тієї зрошеної сліями та кровю землі. Світова війна коштувала богато жертв, таке саме було з нашими визвольними змаганнями. Але й надалі ангел смерти не покидає Рідного Краю. Неврожай, градобиття та повінь ще не забулися, та мимо цего, маючи 350 долярів, закупили ми будівельний матеріял та думаємо ставити „Народний Дім" на ґрунті, що подарував нам громадський уряд. Будова буде виносити що найменше 1050 долярів, крім доставки матеріялу. Тож наші сили замалі.

Дорогі брати та сини! Не вільно нам забути за нашу закривавлену, оплакану Матір. Бог допоможе, що за вашою поміччю вознесеться слава нашої України та святої ідеї.

В ціли переведення збірки осібним листом уповноважуємо нашого родимця, гром. Павла Процая зі Заболотців у Дітройт, Міш., завязати комітет допомоги будови Народного Дому в Заболотцях, котрий нам перешле поіменний спис жертводавців враз з датками. Понижче подаємо спис жертводавців, від яких ми вже раз одержали допомогу на читальню „Просвіта" в Заболотцях, а саме: П. Процай, О. Сенів, Анна Сінкевич, М. Швайка по $25.00; А. Зенюк $15.00; П. Сітка, В. Божинський, М. Зенюк, О. Драгомирецький, М. Ґусак по $10.00; С. Зенюк, І. Саїнак, П. Бручковський, М. Кінащак по $5.00; О. Гайва $1.00. Разом $186.00; оплата почти $13.00 — решту в сумі $173.00 одержано виділом „Просвіти".

Всі вище наведені жертводавці зістали почесними членами нашого відділу.

В часі завідування Комітету Будови Українського Народного Дому т. є 6. І. 1928, виділ передав ту суму в руки комітету. — Комітет: Іван Швайка, Пилип Бохно, Ілія Мельник, Теодор Мамчур, Никола Швайка, Теодор Швайка. — Виділ читальні Т-ва „Просвіта": Михайло Швайка, голова; Петро Сітка, секретар; Іван Швайка, касієр; Теодор Кожан, Петро Сітко, члени.

ПОДЯКИ

Я, низше підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзові за уділення мені допомоги в сумі $50.00. А також дякую урядникам 106 від. У. Н. С.

Василь Войтович
Член Братства св. Николая 106 від. У. Н. С., Шикаго. Ілл.

Я, низше підписана, складаю щиру подяку У. Н. Союзові за уділення мені запомоги в сумі $50,00, яка мені придалася дуже після довгої хороби, що я перенесла.

Молоді дівчата та женщини, які не є ще в Союзі, записуйтесь та ставайте членами, бо то наш батько, що захищає нас у нужді.

Марія Криба
чл. від. 382., Фреквил, Па.

Чоловік (у сварці до жінки): Страшна бабо! Ксантипо, я вже не можу видержати з тобою! Піду втоплюся!

Жінка: То як їти меш, там перед мостом є почтова скринька. На маєш, кинеш по дорозі цей лист у скриньку!